

Разширяване на достъпа до кариерно ориентиране и развитие на студенти

Вярка Ронкова

An enlargement of the access to the career orientation and development of the students: The activity of the Centre for career development of Ruse University is presented in the present material. The services offered by the Centre to the students and the employers are considered. The problems related to the students' career orientation and professional realization are analyzed.

Key words: career orientation, education, labor market

ВЪВЕДЕНИЕ

Днес в Европа сме свидетели на дълбока икономическа и социална криза, свързана със закриване на много предприятия, увеличаване на безработицата, намаляване на заплатите, орязване на бюджета на системите за социална защита, увеличаване на данъците върху потреблението и на цените на стоките от първа необходимост.

Финансовата и икономическа криза оказва катастрофално въздействие върху пазара на труда. Безработицата сред младите хора във възрастовата група 18-25 години рязко се увеличава.

За подобряване на условията на живот, за социалното сближаване и за включване в производствената дейност, като основен инструмент за лична реализация се явява образованието.

В стратегията „Европа 2020“ се подкрепя идеята, че образованието в Европа трябва да се подобри – от предучилищната подготовка до тази във висшите училища, с цел повишаване на производителността и борба с неравенствата и бедността. Населението трябва да разполага с уменията, които му позволяват да развива една икономика, основана на знанията, и да се възползва от нея.

В следствие на това възниква необходимостта от създаване на системи за училищно и професионално ориентиране с цел предоставяне на по-добра информация за основните умения, необходими за навлизане на пазара на труда, и за начините, по които те могат да се придобият.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Добре планираните и организирани услуги за кариерно ориентиране придобиват все по-голямо значение. Възникнала е необходимост от изпълняването на стратегии за учене, в т.ч. и учене през целия живот, както и политики за насърчаване на пригодността за заетост на съответните групи от хора, в т.ч. и студенти.

За да се подобри кариерното ориентиране у младите хора трябва да се обърнем към предизвикателствата на предпочитаната университетска среда от една страна и от друга възможностите им за професионална трудова реализация.

Актуална информация за състоянието на пазара на труда обективно може да бъде получена в изградените Кариерни центрове във Висшите училища.

Основни предизвикателства в кариерните центрове са:

- осигуряване на достатъчно човешки и подходящи материални ресурси;
- гарантиране, че тези ресурси са насочени към кариерно ориентиране;
- осигуряване възможно най-добрата употреба на наличните ресурси.

Дейностите на заангажираните в тази сфера включва: официално засилване на сътрудничеството между ВУ, работодателите и студентите; създаване на условия за придобиване на умения за управление на кариерата от самите студенти (програми за кариерно обучение, подобряване на механизмите на отчетност на резултатите).

Обобщено основните задачи в Кариерните центрове са:

- подобряване на достъпа до кариерно ориентиране;
- подобряване на кариерното ориентиране за студенти;
- подобряване на системите за подпомагане на кариерното ориентиране.

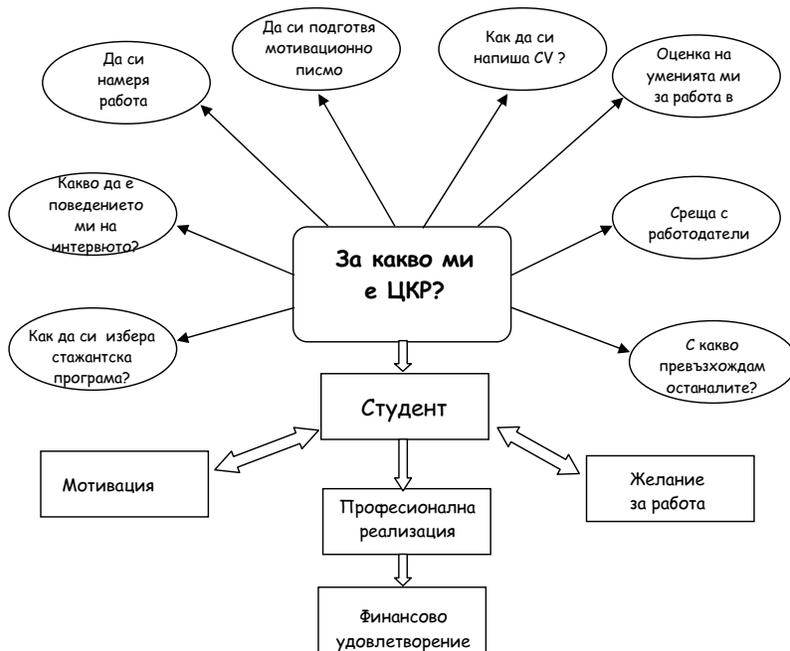
Какво всъщност е кариерното ориентиране?

Кариерното ориентиране се отнася до услуги и дейности, предназначени да подпомагат студентски групи, като във всеки момент от техния живот да могат да направят образователен, квалификационен и трудов избор с цел да управляват своята кариера.

Къде могат да бъдат осигурени тези услуги? Всичко това се предоставя в Центровете за кариерно развитие във ВУ.

Какво представлява в същност Центъра за кариерно развитие?

Отговор на този въпрос е даден посредством следната фигура:

Фиг.1 Услуги предлагани от Център за кариерно развитие (ЦКР)

От така изложената информация (фиг.1) относно услугите предлагани от ЦКР се налагат следните изводи:

ЦКР осигурява широк спектър от услуги за студенти, дипломанти и работодатели. В допълнение към личните консултации студентите имат достъп до добра обзаведена кариерна библиотека и он-лайн ресурсни материали, достъпни и от други места.

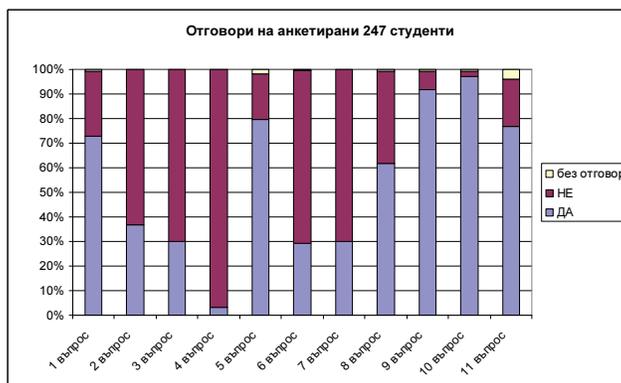
Засега обхвата на съществуващите кариерни услуги в повечето случаи е тесен, често концентриран върху личностното и учебно ориентиране.

Тъй като ЦКР е сравнително ново звено във ВУ интересен е въпросът за информираността на студентите относно неговото съществуване и услугите, които предлага. Направено е анкетно проучване.

Анкетирани са 247 студенти от 14 специалности от 5 факултета (Стопанско управление, Маркетинг, Международни икономически отношения, Индустриален мениджмънт, Мениджмънт на индустрията, Интегрирано инженерство, Машиностроене и уредостроене, Машиностроителна техника и технологии, Електроенергетика и електрообзавеждане, Технология и управление на транспорта, Аграрно инженерство, Земеделска техника и технологии, Хидравлична и пневматична техника, Екология и техника на опазване на околната среда) от 1, 2, 3, 4 курс. Въпросите и отговорите от проучването са обобщени в Таблица 1.

Таблица 1

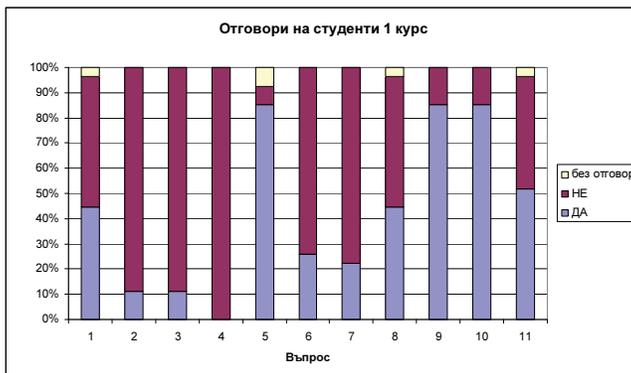
Въпрос	ДА	НЕ	без отговор
1. Знаете ли за съществуването на ЦКР в Русенски университет?	180	65	2
2. Знаете ли къде се намира ЦКР?	91	156	
3. Запознати ли сте с целите и задачите на ЦКР?	74	173	
4. Посещавали ли сте ЦКР?	8	239	
5. Имате ли намерение да потърсите помощ от Центъра?	197	46	4
6. Знаете ли с какво могат да Ви помогнат специалистите от Центъра?	72	174	1
7. Следите ли обявите на Центъра на информационните табла в РУ?	74	173	
8. Търсите ли информация (вкл. от Интернет) за фирми предлагащи стажантски програми?	153	92	2
9. Интересува ли Ви създаване на контакти с потенциални работодатели по време на следването?	227	18	2
10. Искате ли да работите по специалността си?	240	5	2
11. Имате ли нужда от допълнително обучение?	190	47	10

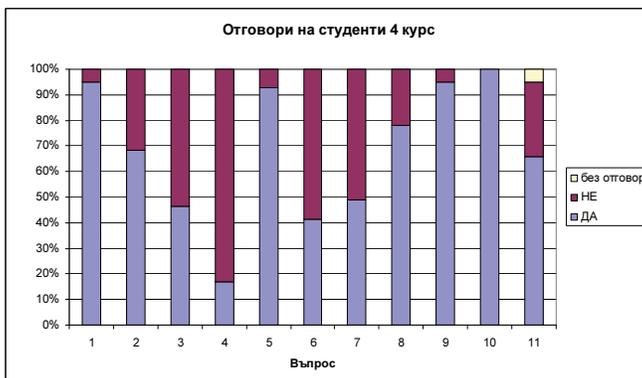
Фиг.2 Процентно представяне на отговорите в проучването

Резултатите (фиг.2) показват информираност на студентите за съществуването на Центъра за кариерно развитие, но слаба посещаемост и недостатъчна яснота относно възможностите, които се предлагат там. В същото време се наблюдава висок интерес и желание за посещение на центъра (80% от студентите), което показва потенциал за активизиране и разширяване на дейностите на Центъра.

Показателен е фактът, че над 90% от студентите се интересуват от възможности за контакти с потенциални работодатели и над 95% имат намерение да работят по специалността си.

Фиг.3 Отговори на студенти от 1 курс

Фиг.4 Отговори на студенти от 4 курс

На фиг. 3 и фиг. 4 са представени отговорите на студентите според курса на обучение (1 и 4 курс). Целта на групиране е проследяване промяната на информираността им по време на следване.

От тях се вижда, че по-запознати и по ангажирани към проблемите на своята реализация са студентите от по-високите курсове (логично), но положително впечатление прави високия процент на студентите от първи курс, които се интересуват и търсят възможности за контакти с потенциални работодатели и желание да работят по специалността (над 85%). Това показва положителното влияние на ЦКР върху студентите, обучавани в Русенския университет по време на следването.

На отворения въпрос: *Каква нужда от допълнително обучение имат?*, студентите посочват: по-задълбочено изучаване на чужди езици и по-засилено изучаване на специализирани компютърни програми, които ще им помогнат в бъдещата работа. На следващо място по важност студентите посочват нуждата от разширяване на практическата им подготовка, провеждането на стажове и практики по специалността. Това потвърждава важноста на стажантските програми, предлагани от Центъра и нуждата от разширяване на сътрудничеството с

потенциалните работодатели, които предлагат възможности на студентите по време на следването да участват в такива програми.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Препоръки относно предлаганите услуги на ЦКР:

- Увеличаване на контактите с фирми от цялата страна
- По-чести срещи на центъра със студентите
- Повече и по-достъпна информация за студентите
- Публикуване на информация на сайта за срещи организирани от центъра
- Получаване на информация по e-mail

Препоръки по отношение на допълнително обучение в РУ:

- Задължително практическо обучение и стаж
- Засилено изучаване на чужди езици
- Изучаване на съвременни CAD/CAM системи (с предпочитание Solid Works)
- Публикуване на информация за резултати от анкети във WEB
- Разкриване на допълнителна специалност „Мениджмънт на туризма“ или допълнително обучение в тази област.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Добрев, В., Б. Колев, М. Попова, А. Добрева, Модел за практическа обвързаност на инженерното образование с индустрията, Научни трудове на РУ "А. Кънчев", т. 47, серия 4, 2008, стр. 106-109. ISSN 1311 –3321.

[2] Белолев, Х., В. Пенчева, Партньорство между висшите училища и бизнеса, Втора национална научна конференция с международно участие Качеството на висшето образование в България –проблеми и перспективи 2009, Сборник доклади Том 1, 2009, стр. 63-70, ISSN 1314-0051

[3] Пенчева, В., Х. Белолев, Осигуряване на качество във висшето образование – условия за ефективно присъствие на българските висши училища в европейското образователно пространство, Втора национална научна конференция с международно участие Качеството на висшето образование в България –проблеми и перспективи 2009, Сборник доклади Том 2, 2009, стр. 71-77, ISSN 1314-0051

[4] Добрева, А., Б. Колев, Н. Станчева, Л. Вълчева. Приложение на Европейската квалификационна рамка в системата на висшето образование в България: проблеми и възможни решения. // Сборник доклади на научна конференция на РУ, Печатна база при РУ, Русе, 2007, с. 148 – 152. ISSN 1311 – 3321.

Изследванията са подкрепени по договор № BG051PO001-3.3.04/28, „Подкрепа за развитие на научните кадри в областта на инженерните научни изследвания и иновациите“. Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013, съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз“.

За контакти:

гл. ас. д-р Вярка Ронкова, Катедра “ММЕИГ”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 082-888 461, e-mail: vronkova@uni-ruse.bg

Докладът е рецензиран.